

Asia: VN/34526/2022

Lausuntopyyntö luonnokseksi ympäristöministeriön asetukseksi rakentamisen suunnitelmamallien ja viranomaiskatselmusten sisällöstä

Lausunnonantajan lausunto

Huomionne asetusluonnoksen pykälistä 4, 5, 7 ja 8 sekä liitteistä 1 ja 2.

4 § - Suunnitelmamalli

Senaatti-konserni kiittää mahdollisuudesta lausua otsikkoasiassa. Lausunto on Senaatti-konsernin yhteinen ja sen antamiseen on osallistunut tarvittavilta osin molempien liikelaitosten, Senaatti-kiinteistöjen ja Puolustuskiinteistöjen, asiantuntijoita.

Yleisenä kommenttina toteamme, että asetuksen termejä suunnitelmamalli, rakennuksen tietomalli ja erityissuunnitelmien tietomalli olisi tarpeen vielä täsmentää siten, että olisi täysin selvää, mitä kukin termi pitää sisällään.

Ehdotetussa 4 §:ssä on todettu suunnitelmamallin koostuvan yhdestä tai useammasta rakennuksen tietomallista ja rakennuspaikan tietomallista, ja todettu lisäksi, että tietomallin tulee sisältää asetuksen 7 ja 8 §:n mukaiset tiedot sekä liitteen 1 mukaiset tiedot.

Eryteisesti korjaus- ja muutoshankkeita ajatellen pyydämme täsmentämään sitä, sisältääkö asetusluonnoksen tarkoittama suunnitelmamalli aina sekä rakennuspaikan että rakennuksen tietomallit.

Selkeyden vuoksi pyydämme täsmentämään myös sen, että liitteen 1 vaatimukset koskevat sekä rakennuksen tietomallia että rakennuspaikan tietomallia.

5 § - Rakennuksen suunnitelman koneluettavat tiedot:

Ei lausuttavaa.

7 § - Rakennuspaikan tietomalli

Ei lausuttavaa.

8 § - Rakennuksen tietomalli

Rakennuksen tietomallin osalta 8 §:n 2. momentti sisältää rakennusosien erittelyä ja tyyppiä koskevia määräyksiä. Kyseiset määräykset sisältyvät myös liitteeseen 1. Tämä osalta voisi pohtia, onko pieni osa liitteen vaatimuksista tarpeen nostaa asetustekstiin, vai riittäisikö niiden esittäminen ainoastaan liitteessä 1.

Liitteissä 1 ja 2 on esitetty tietoja, joita suunnitelma- ja toteumamalleihin on merkittävä sekä joita koneluettavilta tiedoilta edellytetään. Merkittävien tietojen attribuutit ovat kuitenkin osin epäselviä.

Liitteen 1 osalta pyydämme täsmentämään ydintietojen attribuuttien merkitykset esimerkiksi viittaamalla kunkin attribuutin kohdalla lähteeseen, jossa käsite ja siitä annettavan tiedon mahdolliset muotovaatimukset, kuten sallitut arvot, ovat määritetty.

Pyydämme vastaavasti täsmentämään tilojen attribuutti- ja ominaisuustietojen merkitykset sekä rakennus- ja tuoteosien attribuutti- ja ominaisuustietojen merkitykset.

E erityisen tärkeää on sellaisten attribuutti- ja ominaisuustietoihin liittyvien käsitteiden merkityksien täsmentäminen, jotka ovat rakentamisen sääntelyn näkökulmasta täysin uusia tai joista annettaviin tietoihin liittyy muotovaatimuksia. Merkityksiä täsmennettäessä voidaan viitata esimerkiksi Ympäristöministeriön tuottamiin tietoihin Yhteentoimivuusalustalla, kuten ydintiedoissa Rakennuksen tietomallin laji: <http://uri.suomi.fi/codelist/rytj/rakennuksentietomallinlaji>.

Liitteen 2 osalta pyydämme täsmentämään ydintietojen attribuuttien merkitykset esimerkiksi viittaamalla kunkin attribuutin kohdalla lähteeseen, jossa käsite ja siitä annettavan tiedon mahdolliset muotovaatimukset, kuten sallitut arvot on määritetty.

Huomionne asetusluonnoksen pykälistä 5 ja 6.

Ei lausuttavaa.

Huomionne asetusluonnoksen pykälistä 9 ja 10 sekä liitteistä 3 ja 4.

9 §

E erityissuunnitelman tietomallin on 9 §:n mukaan sisällettävä liitteen 3 mukaiset ydintiedot sekä rakennusosien, järjestelmien ja tuoteosien tiedot, mutta säännös ei sisällä mainintaa tietomallin mallintamisesta kerroksittain.

Näin ollen pyydämme täsmentämään, tuleeko erityissuunnitelman tietomalli mallintaa kerroksittain, kuten rakennuksen tietomalli.

10 §

Ei lausuttavaa.

Liitteet 3 ja 4

Liitteissä 3 ja 4 on esitetty tietoja, joita suunnitelma- ja toteumamalleihin on merkittävä sekä joita koneluettavilta tiedoilta edellytetään. Merkittävien tietojen attribuutit ovat kuitenkin osin epäselviä.

Liitteen 3 osalta pyydämme täsmentämään tunnistamiseen liittyvien ydintietojen attribuuttien merkitykset esimerkiksi viittaamalla kunkin attribuutin kohdalla lähteeseen, jossa käsite ja siitä annettavan tiedon mahdolliset muotovaatimukset, kuten sallitut arvot on määritetty.

Pyydämme vastaavasti täsmentämään rakennusosien attribuutti- ja ominaisuustietojen merkitykset, järjestelmien ominaisuustietojen merkitykset sekä tuoteosien ominaisuustietojen merkitykset.

Eryyisen tärkeää on sellaisten attribuutti- ja ominaisuustietoihin liittyvien käsitteiden merkityksien täsmentäminen, jotka ovat rakentamisen sääntelyn näkökulmasta täysin uusia tai joista annettaviin tietoihin liittyy muotovaatimuksia. Merkityksiä täsmennettäessä voidaan viitata esimerkiksi Ympäristöministeriön tuottamiin tietoihin Yhteentoimivuusalustalla, kuten tunnistamiseen liittyvissä ydintiedoissa Eryyissuunnitelman laji: <http://uri.suomi.fi/codelist/rytj/erityissuun>

Liitteen 4 osalta pyydämme täsmentämään ydintietojen attribuuttien merkitykset esimerkiksi viittaamalla kunkin attribuutin kohdalla lähteeseen, jossa käsite ja siitä annettavan tiedon mahdolliset muotovaatimukset, kuten sallitut arvot on määritetty.

Huomionne pykälistä 13 ja 14.

Ei lausuttavaa.

Tulisiko asetuksessa säätää rakennusten geometriasta tarkemmin?

Ei.

Muut huomionne asetusluonnoksen pykälistä.

11 § - Toteumamalli

Pyydämme täsmentämään saako toteumamalli sisältää 8 §:n ja liitteen 1 perusteella rakennus- ja tuoteosia, joiden tilana on uusi, vai tulisiko toteumamallin kaikkien rakennusosien olla tilassa säilytettävä.

Rakennuksen ydintiedot

Onko listassa listattu riittävästi viranomaisten tarvitsemia tietoja?

En osaa sanoa

Onko liitteistä tai asetuksen pykälistä jäänyt pois keskeinen viranomaisissa tarvittava tieto? Onko liitteistä tai asetuksen pykälistä jäänyt pois keskeinen viranomaisissa tarvittava tieto?

En osaa sanoa

Mikäli vastasitte edelliseen kyllä, kertokaa mikä tieto puuttuu sekä miksi ja mihin sitä tarvitaan? Jättäkää vastaus tyhjäksi mikäli ette vastanneet kyllä.

-

Asetusluonnoksessa on ehdotettu, että IFC-muotoisen tiedoston vähimmäisversio olisi 4.3. Huomionne IFC:n versiosta.

Asetusluonnoksessa on ehdotettu, että IFC-muotoisen tiedoston vähimmäisversio olisi 4.3.2.0, joka on uusin IFC 4 -tietorakenteesta julkaistu versio, jonka ohjelmistotuki on vielä asetusluonnoksen lausuntoaikana heikko. On epäselvää, kuinka paljon ehdotetun IFC-version tuki paranee rakentamislakiin liittyvän tietomallipohjaisen rakentamislupakäsittelyn astuessa voimaan 1.1.2026.

Edellä mainitun vuoksi pyydämme harkitsemaan IFC-tiedoston vähimmäisversion muuttamista versioon 4.0.2.1, joka on laajemmin tuettu ja lisäksi Kansallisarkiston hyväksymä arkistoitava muoto (KA/18770/07.01.01.03.02/2022).

IFC-tietorakenteen uusien versioiden julkaiseminen on suomalaisesta sääntelystä riippumatonta, ja näin ollen niiden soveltuvuutta suomalaiseen viranomaiskäyttöön ei ole mahdollista ennalta varmistaa. Toisaalta kansallisarkisto määrää rakentamislupamenettelyssä käsiteltävän rakennuksen tietomallimuotoisen suunnitelman arkistoitavasta muodosta, joka lausuntoaikana on IFC 4.0.2.1. Lisäksi Kansallisarkisto seuraa hyväksymiensä arkistoitavien muotojen, kuten IFC:n tilannetta, ja tekee tarvittaessa niihin liittyviä päätöksiä suomalaisen sääntelyn piirissä. Näin ollen asiassa tulisi vielä pohtia sitä, tulisiko asetuksessa mainittua uudempien IFC-versioiden hyväksyttävyyys sitoa arkistokelpoisuuteen.

Tulisiko jostain tietomallin osasta, rakenteesta tai tiedosta olla tarkempaa sääntelyä tai ohjeistusta?

Pyydämme täsmentämään liitteissä 1-4 vaadittuihin ydin-, attribuutti- ja ominaisuustietoihin liittyvien käsitteiden merkitykset viittaamalla kunkin kohdalla lähteeseen, jossa käsite ja siitä annettavan tiedon mahdolliset muotovaatimukset, kuten sallitut arvot, ovat määritetty. Asiaa on perusteltu tarkemmin liitteitä 1-4 koskeissa kommentteissa.

Muut huomiot

Huomionne asetuksen perustelumatiasta.

-

Muut mahdolliset huomionne.

Senaatti-konserni korostaa, että tietoturvallisuus on tietomalleihin kerättävä tieto huomioiden erittäin olennaisessa roolissa tietojärjestelmää ja tiedonkeruuta valmisteltaessa. Erityisesti mahdollisen malleihin kerättävän salassa pidettävän tiedon osalta on kriittistä huomioida tietoturvallisuusnäkökohdat, kuten myös voimassa olevan lainsäädännön vaatimukset tietojen säilyttämisestä ja käsittelemisestä. Tietomallit kokoavat yhteen merkittävästi yksittäistä kohdetta koskevaa tietoa. Mikäli tietomallit sisältävät salassa pidettävää tietoa, etenkin turvaluokiteltua sellaista, tulee tiedon kasautumisvaikutus huomioida. Kasautumisvaikutus aiheuttaa ilmiselvän riskin tilanteessa, jos tieto päätyisi sellaisen tahon käsiin, jolla ei ole oikeutta tiedon käsittelyyn.

Rekola Mirikka
Senaatti-kiinteistöt